

Světlo

Marie Černá (2. místo ve II. kategorii)

Většina rad ze strany jeho matky končila potopou světa, pádem Babylonské věže a Sodomou a Gomorou, ale o faktu, že mrholivý déšť se místy mohl přeměňovat až v kroupy, svědčilo nejen ranní televizní vysílání, ale i pohled z okna a rytmický souzvuk kapek deště narážejících o jejich lodžii, takže si tu hnusnou nepromokavou bundu stejně vzal.

Ta holka už na něj čekala před kostelem svatého Ignáce, uprostřed neustávajícího mrholení svírala v promrzlých rukou světýlko naděje a netrpělivě se rozhlížela všude kolem. Také si nesl svou petrolejku, aby měli dvě světla pro případ, že by to její zhaslo.

„To je dost. Máš špejli?“ vyhrkla na něj a ukázala na jeho lampu.

„Špejli? Nestačí zápalky?“

„To se sirkama nesmí, ty ťuňto. Sírka chytne znovu, to už není to světlo.“

Ředitelka zeměkoule, vševědoucí bestie. Neměl rád, když ho takhle pokořovala a už tato drobná neznalost mu působila jisté příkoří. Jí to ale nestačilo a musela si rýpnout ještě jednou.

„Koukám, že sis ohrnul kalhoty pro Havla. Nebude ti zima?“

Vlastně už mu trochu zima byla. Po jejím dotazu ale pochopitelně nemohl vrátit kalhotám jejich původní délku, ačkoli to chtěl právě udělat. Nic víc už neřekla, pouze mu pokynula, aby sundal skleněný kryt petrolejky a vytáhl knot.

Vešli do kostela a on si díky své hodnosti světlohoše připadal obzvlášť důležitě. Dostali přesné pokyny, v kapli vpravo vzadu má být svíčka, kterou zapálí, za barokní soškou Panny Marie v levém rohu, ano přesně tam, kde už jedna svíčka hořela... Kde už jedna svíčka hořela?! Někdo tam byl před nimi.

„Jak je tohle možný, to sem jdeme úplně zbytečně,“ rozčilovala se. „Vždyť ještě ráno mě ujišťovali, že tu to světlo chtěj!“

„Hele, vpředu u oltáře uklízí nějaká paní, možná se jí můžeme zeptat...“

„Ale tady není co řešit, prostě už tu někdo byl,“ odsekla rezignovaně. „Jdeme dál.“

Vyběhla před kostel, aby zakryla svou podrážděnost. Jakmile se rozběhla, zavál z boku prudký vítr, rozevlál jí vlasy barvy medu, pohrál si s její květovanou sukni, odkryl zářivě žluté punčocháče z termo materiálu a zhasil neposedný plamínek. Odhrnula si vlasy z čela, dopnula si indigovou koženou bundu, co jí tak hezky obepínala prsa, a otočila se zpátky na něj. Dlouze se mu zahleděla do očí a on v nich spatřil záblesk čehosi nového a neznámého. Až poté si všimla, že její světlo už nehoří, a tiše zaklela. Při svém menším vzrůstu z dálky vypadala jako vztekající se pidimužík s lucerničkou.

„Pojď do ambítů, v závětrí ti to připálím,“ snažil se ji ukonejšit. „Stejně jsi nechala uvnitř deštník.“ K jeho překvapení ho bez dalších námitek následovala.

„Máš ráda Silvestr?“ zeptal se znenadání, když procházeli Václavským náměstím.

„Docela jo. Ale opít se můžu i jindy,“ pohlédla na něj svýma chytrýma očima, ve kterých se zračil odraz jistého šibalství.

„To není o tom pít,“ odporoval jí. „Na Silvestru je krásná ta atmosféra. Znáš to, lidi si dost často stěžují, že je celý svět k ničemu a pak píšou samý stupidní básně, jak jim všichni ubližují a jakou šílenou bolest prožívají. Ale poslední den v roce jsou všichni na celém světě šťastní, choděj na náměstí, na nábřeží a do klubů, aby si vychutnali ten pulzující život všude kolem.“

„Ale spousta lidí je sama, roste počet sebevražd...“ začala opět s těmi svými nesnesitelnými realisticko-pesimistickými rozumy.

„Tebe to fakt nechává úplně chladnou? Vždyť oslava příchodu nového roku je vlastně oslavou života. Všechno starý už je pryč a přichází to nový, boucháme rachejtle a pijeme šampaňo... a já nevím, co všechno.“

Necítila potřebu dále argumentovat, možná jí trochu pohrdala. Blbost. Bezpochyby jí hodně pohrdala. Tahle malá neposedná pohledná holčička měla rok a půl do maturity a co se doslechl, chtěla jít na medicínu. Musel jí připadat jako trouba, co už druhým rokem studuje neobsažitelnou filozofii, aby jí jednou mohl akorát tak učit, jelikož sám na sobě pocíťoval, jak se stále více vzdaluje od každodenní reality praktického člověka.

„Trávíš dost času sama?“ napadlo ho najednou. „Já jen tak. Vždycky mi přišlo, že moc nestojíš o něčí společnost.“

„Jenom se vyhýbám volům a oslům.“

„Musíš si umět vybrat dobrou partu. Volové a osli přece nejsou všude.“

„Ne?“ zeptala se opět s tím šibalským úsměvem. „Tak pojď se mnou.“

Právě došli na Staroměstské náměstí, které bylo díkybohu kvůli nepřízni počasí vylidněné. Dokonce ani zuřiví turisté neměli chuť v neutuchajícím větru a dešti létat po vánočních trzích. Světélko stále hořelo. Naštěstí. Vedla ho až k vánočnímu stromečku, pod kterým spočíval dřevěný betlém v životní velikosti.

„Co vidíš?“ ukázala kamsi za jesličky a jemu chvíli trvalo, než mu to došlo.

„Vola a osla,“ zasmál se jejímu vtipu.

Nohy už skoro necítil zimou, takže se ve chvílkovém uvolnění atmosféry rozhodl přiznat porážku a kalhoty si ohrnul zpátky. Její poznámku o tom, že je typickým pravdoláskařem –

jakmile začne téct do bot, stahuje kalhoty – se rozhodl ignorovat. Možná citovala i Kryla, jak naše ideály končí tam, kde se kříží s našimi úmysly, ale tomu už nevěnoval pozornost. Nechtěl jí dát další záminku, aby si ho mohla podat.

Prošli pod gotickou klenbou přilehlého domu až k hlavnímu vchodu Týnského chrámu. Chlapec se rozhodl alespoň pro jednu hrát roli statného nebojácného muže a razantně vzal za kliku jako první. Pak se však otočil k dívce, snad jako by měl chuť provést cosi legendárního před předáním světla, možná ji i políbit, ale nic se nestalo. Obrátil se zpět ke dveřím, na které zůstal beze slova tupě zírat.

„Na co čekáš? Až roztaje sníh?“

„Je zamčeno.“

„Není tu fara?“

„Ne. Není.“

Rozešli se v tichosti, zklamaní z výsledku jejich pochůzky se vraceli do svých vyhrátých domovů, překvapení rychlým závěrem onoho dne. Nechal jí deštník a přetáhl si přes hlavu kapuci své nevzhledné nepromokavky. Když stoupal po dlouhých schodech u jejich domu, chtěl se ještě naposledy ujistit, jestli světlo stále hoří, sehnul se a nedbaje na své kroky zakopl. Natáhl se jak dlouhý tak široký, jeho hlava dopadla na poslední z šestnácti schodů hned vedle petrolejky, která skončila na zemi. Uhašená. Jak jinak. Zvedl se a mna si třešticí hlavu narovnal petrolejku, jejíž sklo našťestí zůstalo neporušené.

Znovu ji potkal až po Novém roce, byť na ni o Vánocích nemohl přestat myslet. Vyšel zrovna ze školy, když ji spatřil na Náměstí Jana Palacha, jak míří jen s kabelkou přes rameno směrem k řece. Opět měla na sobě tu indigovou bundu, jen sukni nahradily upnuté džíny. Chtěl za ní hned jít a pozdravit ji, ale najednou mu došlo, že se z neznámého důvodu ostýchá. Byl to zvláštní pocit, jaký ještě nezažil. Vždyť nezávazné tlachání mu nikdy nedělalo problém. Ledaže by tohle bylo závazné...

Jakmile dorazil domů, odhodlal se jí napsat. Měla přece u sebe ještě jeho deštník. Máti by mu pořádně vyčinila, kdyby zjistila, že jí chybí. Zul si boty, odložil bundu a zběžně pohlédl na poličku v předsíni, kde se nedbale válelo asi deset deštníků. Dobře, možná by si toho ani nevšimla, ale stejně ho chtěl zpátky.

Neodpověděla hned, ale po pár dnech svolila, že mu deštník donese. Potkali se na Ipáku, kde už tak dost rušnou silnici brázdily ještě tramvaje a svým netrpělivým cinkáním zvyšovaly jeho nervozitu. Sledoval spěchající lidi, jak dobíhali na svůj spoj, nadávali nad rozlitým kafem, telefonovali, cosi křičeli a neznali stání. Taky měl chuť se někam rozběhnout, spěchat,

myslet na povinnosti, co ho ještě čekají, ale najednou se mohl soustředit pouze na to, co bylo tady a teď, a ta chvíle ho pohltila.

Zpočátku se tvářila dost nepřístupně a chladně, zatímco jemu vedle ní div nevyskočilo srdce z hrudi. Navrhl sejít dolů ke kostelu sv. Ignáce, protože ho právě v tu chvíli nic lepšího nenapadlo, a cestou vymyslel, že by se mohli projít k Vltavě. Jedna dívka ho kdysi posměšně označila latentním romantikem, ale on si toho přízviska cenil, jako by bylo míněno smrtelně vážně, a od té doby tak rád sám sebe označoval.

Nábřeží se odělo do zlatavých barev ještě chladného zimního slunce. Kolem poledne davy turistů odtáhly do okolních podniků, aby občerstvily své břichy a zpřístupnily Prahu taky jednou místním, takže na Náplavce bylo překvapivě prázdné. Procházeli se podél řeky a nemohli nalézt slova. Ta chvíle byla z nepopsatelného důvodu napjatá a nepřírozená, jako by se oba tlačili do něčeho, co jim není vlastní. Nechápal, proč se musí tak přemáhat, aby s ní mohl normálně mluvit. Vždyť s ostatními dívkami to šlo tak snadno, není na tom přece nic těžkého.

„Nechceš si tady sednout?“ zeptal se a ukázal na lavičku u řeky, kde dlouho nikdo neseděl a na kterou jen srali ptáci. Oprášil ji rukávem svého saka a sedl si na ni, při svých vrávoravých cestách noční Prahou už seděl snad všude a lavička byla ještě celkem luxus. Chvilku váhala, ale nechtěla vypadat jako fajnovka, takže si nakonec přisedla.

„Na co myslíš?“ zeptala se, když už nemohla vydržet to mlčení.

„Život je strašně zvláštní,“ odpověděl po kratší odmlce výrokem hodným filozofa. „Člověk se pro něco nadchne a má najednou pocit, že objevil světlo ve tmě, nověj svět, takovej únik. Aspoň do té doby než mu dojde, že žádnéj jinej svět neexistuje a žije pořád ve svym nudnym šedym stereotypu.“ Povzdechl si a dodal: „Kdyby aspoň v té šedi každá barva nevypadala tak zářivá.“

„Existují totiž dva typy lidí,“ řekla, jako by jeho odpověď vůbec neposlouchala a otázku položila pouze proto, aby k ní mohla říci svůj dovětek. „Jedni ti odpoví, že nemyslí na nic, a druzí ti opravdu popíšu, co si myslí.“

Mlčel, ale od té doby, vždy když mu tu otázku položila znovu, si dával záležet, aby nikdy neřekl na nic. Dlouze se zahleděl na její tenké prsty, které spočívaly vedle něj na lavičce, netrpělivě poklepávaly po posraném dřevu a znervózňovaly ho. Zdálo se, že svým klepáním určovaly tempo konverzace a odpočítávaly minuty, které s ní ještě směl strávit. Přepadla ho touha je uchopit, přimáčknout a umlčet, avšak když to skutečně udělal, ona mu svou ruku zpod jeho prudce vyškubla. Uvědomil si, že to zřejmě vnímala jako náznak přízně a tázavě se na ni podíval.

„Hele promiň,“ vydechla, „já tohle teď fakt nemůžu.“

Překvapeně na ni pohlédl. „Moc tomu nerozumím.“

„V pohodě, já taky ne,“ pokusila se o odlehčený tón, avšak zcela marně. Stále na ni nechápavě zíral a jí se přestalo chtít mu cokoli vysvětlovat.

„No přijde mi, že to v tomhle věku úplně nemá cenu... jako s někým chodit.“

Chvilí mi trvalo, než si uvědomil, co mu to právě říká. Zjevně byla zvyklá řešit věci okamžitě a na rovinu. „Jak jako nemá cenu?“

„Úplně stručně, jo? Už jsem chodila s pár klukama a všechno, co mi z těch vztahů zůstalo, byl jen smutek. A ještě vlastně prázdnota. Smutek a prázdnota. Po každém rozchodu jsem byla úplně vyšťavená a začínala jsem bejt trochu citově otupělá, jestli víš, jak to myslím.“

Mlčel, aby jí učinil vysvětlování maximálně složitým, ona si však z jeho neporozumění pranic nedělala.

„Ty vztahy, co přijdou potom, člověku připadaj tak nějak míň skutečný. Skoro jako by žádná pravá zamilovanost neexistovala. Jako by nebylo nic, co by mělo trvání.“

„To je hodně dospělý pohled,“ řekl hořce až sarkasticky.

Odkáslala si, načež pronesla větu, která mu v hlavě zněla ještě dlouho po jejich rozhovoru. „Navíc je blbost podmiňovat svoje štěstí přítomností někoho druhého. Stáváš se obětí falešný závislosti.“

S němým úžasem se ptal sám sebe, kdo musel téhle malé neposedné holce ublížit tolik, že se bála cizí blízkosti. Odkudsi se v něm vynořila doposavad neznámá zvědavost a touha najít v ní tu tmu a nekompromisně ji vytáhnout na světlo, aby už ji více neděsila. Připadala mu náhle úplně jiná, cizí a neznámá a on ji chtěl víc než kdykoli dřív poznat, dobýt a pokořit.

„To ses se mnou šla projít fakt jen kvůli tomu deštníku?“

„Mám tě ráda. Ale nemůžu s tebou teď bejt. Jenom bych si něco nalhávala. Teď prostě výhledově potřebuju někoho, kdo za mnou bude stát a bude mě mít rád. To je celý.“

Jakmile to pronesla, začalo jí ho být trošku líto, protože jen ona jediná věděla, že by s ním nechodila, ani kdyby se potkali za pět let. Cítila, že by chlapce, a vlastně ani nikoho jiného, nedokázala mít alespoň z pülky tak ráda jako toho, kterého opustila. Možná, kdyby se potkali ve třiceti a oba ještě nikoho neměli, pak možná by se spokojila.

„Pamatuješ, jak jsme roznášeli Betlémské světlo?“ vyhrkla znenadání a snad poprvé přerušila ticho ona. „Jak se nám ho nikde nepovedlo zapálit, protože všude už hořelo?“

„Doneslas ho aspoň domů?“ zeptal se a byl rád, že změnila téma. „Mně zhaslo kousek před barákem.“

„Víš co? Mně taky zhaslo!“ řekla a hlasitě se rozesmála. Pak se na něj podezřívavě podívala těmi svými vykutálenými kukadly a zeptala se: „Zapálil sis ho tajně znovu?“

„Jo, zapálil. Chtěl jsem mámě udělat radost a už nebylo kam se pro něj vrátit.“

„Ty podvodníku,“ osočila ho a opět se zasmála. Ještě nikdy ji neviděl tolik se smát jako právě dnes. Doposavad ji měl za holku s kamenným výrazem, co si snadno zjedná respekt, bavit se však neumí. A teď ji rozveselily takové prkotiny!

„Tys snad donesla domů zhasnutou svíčku?“

„Jo, vlastně jo.“

„A když se tě rodiče zeptali, jak to šlo, řeklas jim: ‘No mami, ani jednu svíčku jsem nezapálila a nakonec mi to zhaslo, ale jinak to bylo fakt vydařený a smysluplný odpoledne.’“

„Tak nějak. Jasně, že mě taky napadlo, že si ho zapálím znova. Než jsem si na něco vzpomněla... Dřív jsem trávila hodně času s holkama ze třídy, ale pak jsme se každá změnila a já jsem se najednou začala cejtit tak nějak sama. Chyběl mi někdo, na koho bych se mohla spolehnout a komu bych mohla věřit. Když se mě pak zeptali, jestli nechci roznášet světlo, byla jsem ráda, že se konečně dostanu mezi jiný lidi.“

Usmála se pro sebe a pohlédla na něj. Naplnil ji vnitřní klid, což pro ni bylo tak nezvyklé, že ten pocit prve málem nepoznala. Věděla, že mu má věřit, a byla si jista, že mu může říci vše. Cítila, že on jí rozumí.

„Já jsem ho s tebou vlastně nejdřív roznášet vůbec nechtěl.“

„Zato já s tebou jo,“ opáčila. „Vždycky mi kluci přišli dost v pohodě, protože neřešili tolik zbytečností jako holky a chtěla jsem mít nějakýho fakt dobrýho kamaráda. Kluk ty problémy vždycky vidí úplně jinak než holka. Takže jak mi zhaslo, přišlo mi, že už ho nemusím zapalovat. To odpoledne jsem se poprvý po dlouhý době cítila fakt dobře ve společnosti někoho jinýho. Už jsem nebyla sama.“

„Chceš říct, že přátelství je tím světlem? To je docela filozofie. Nechceš to ještě trochu zvážit s tou vejškou?“ zeptal se a z legrace ji šťouchl prstem do břicha.

„Abych chodila do školy s tebou? To asi těžko,“ řekla a vrátila se zpět do své komfortní zóny.

„Drzoune,“ ohradil se, ale smál se s ní.

„Začíná mi být trochu zima. Nechceš se projít?“

„Třeba na Petřín?“ zeptal se a provokativně na ni hodil oko.

„K Máchovi, vid’? Co takhle si zajít normálně na pivo?“

„Piješ pivo, jo?“ prohodil překvapeně. „Tak pojď, znám tady kousek fajnovou hospodu. A kolem čtvrté už se tam začnou scházet moji kamarádi. Poznáš kupu super lidí.“

„Počkej. Myslíš, že si s nima budu mít co říct?“

„Bez obav. Choděj tam i lidi z mediny, seznámím tě s nima.“

Ona však stále seděla na té lavičce, na niž srali ptáci, a nechtěla se odtamtud hnout.

Dlouho váhala nemohouc najít v sobě sílu potřebnou k uvedení svého těla do pohybu.

Pohlédla na něj a snažila se upamatovat si ten okamžik, kdy s ním seděla na nábřeží a byla mírná slunečná zima, čas plynul rychlostí světla a byli tam společně a to stačilo. Tu vzpomínku si uchovala v sobě jako prosluněnou pohlednici, na kterou se díváte chladné zimní večery, abyste nezapomněli, jak vypadá slunce. Takhle na tu chvíli pamatovala, když jí rok poté šla hlava kolem z učení na maturitu, když o dva roky později litovala volby medicíny, i když si tři roky nato dala s jedním klukem pusu. Vracela se k ní často, když rekapitulovala svůj život, jako ke světlu v moři tmy, a pokaždé jí připadala stejně krásná a nedotknutelná jako perla na dně moře.